

**МІСЦЕ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
В СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
У СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Яна Валерівна КІНАХ,

*здобувач Відкритого міжнародного
університету розвитку людини «Україна»*

Державна судова адміністрація України (ДСА України) займає важливе місце в організації судової влади та її підтримці в контексті реалізації державної політики в сфері правосуддя. Організаційно, ДСА України відповідає за матеріально-технічну та апаратну підтримку судів загальної юрисдикції та спеціалізованих судів [1]. Її роль, закріплена в рамках функціональної моделі управління судовою владою, включає виконання технічних і адміністративних функцій, що забезпечують стабільну діяльність судових органів на щоденній основі. Водночас адміністрація представляє судову владу перед Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів, виконуючи роль зв'язуючої ланки між судовою системою та іншими державними органами.

Удосконалення діяльності ДСА України, особливо в умовах воєнного стану, є частиною ширшої стратегії реформи судової системи. Важливим аспектом є інтеграція цифрових технологій та інноваційних підходів у діяльність адміністрації, що відповідає сучасним вимогам управління судовою владою [2], що особливо актуально в умовах війни, коли адміністративне забезпечення судових процесів стає критичним для безперебійної роботи судів. Зокрема, практики цифровізації та створення механізмів дистанційного доступу до правосуддя через інформаційно-телекомунікаційні системи стають важливими елементами у забезпеченні стабільності судової інфраструктури в умовах екстремальних обставин.

Конституційний устрій України визначає судову владу як самостійну гілку, однак її ефективне функціонування потребує належної адміністративної підтримки, зокрема через координацію діяльності органів, що забезпечують умови для роботи судів [3]. Система управління судовою діяльністю, зокрема фінансова підтримка, є критично важливою для підтримки незалежності судів та якості правосуддя. В умовах воєнного стану питання фінансування та ефективного використання бюджетних коштів стає ще більш важливим, оскільки додаткові витрати на безпеку та інфраструктуру можуть значно збільшити навантаження на фінансову систему судової влади.

З огляду на специфіку правового режиму воєнного стану, діяльність судових органів, зокрема організація роботи суддів, потребує особливої уваги до логістичних, технічних та безпекових аспектів [4]. Важливим напрямком розвитку є забезпечення належного фінансування для підтримки безперебійної роботи судової інфраструктури, зокрема через управління бюджетними ресурсами ДСА України, що включає не лише базові потреби судових органів, але

й розподіл коштів на підтримку безпеки суддів, технічне оснащення та інформаційні системи, що стає важливим фактором для забезпечення функціональності судової влади в умовах війни.

Функціональна взаємодія Державної судової адміністрації України (ДСА) з іншими суб'єктами реалізації державної політики у сфері правосуддя проявляється через механізми координації та управління, зокрема в контексті співпраці з Верховним Судом України, Радою суддів України та іншими органами судового самоврядування [5]. ДСА виступає важливим співкоординатором у питаннях організації доступу до правосуддя, зокрема під час воєнного стану, що підкреслює її роль не тільки в технічному забезпеченні судової діяльності, але й у прийнятті стратегічних управлінських рішень, що визначають ефективність правосуддя в складних умовах. Зокрема, адміністрація активно співпрацює з іншими органами судової влади, обмінюючись інформацією, узгоджуючи заходи щодо безпеки судових процесів і підтримуючи належний функціонування судів навіть в умовах екстремальних ситуацій.

Забезпечення безпеки судових установ, працівників і учасників процесу є одним з головних викликів, з якими стикається ДСА під час воєнного стану. Адміністрація координує технічне оснащення судів, включаючи модернізацію приміщень, встановлення систем контролю доступу і відеоспостереження, що підвищує рівень безпеки. В умовах військових дій ДСА також зосереджується на питаннях інформаційної безпеки та забезпечення стабільної роботи комунікацій, що є критично важливими для забезпечення безперебійної діяльності судової системи. Відповідні заходи підтримки забезпечують функціонування судової влади в екстремальних умовах, що має важливе значення для стабільності правосуддя в країні.

Враховуючи виклики, що постають перед судовою системою в умовах воєнного стану, роль ДСА України як адміністративного органу набуває стратегічного значення. Адміністрація виконує не лише технічні функції, але й виступає важливим політичним інститутом, який впливає на реалізацію державної політики в сфері правосуддя. Система управління судовою діяльністю, забезпечення безпеки та інтеграція новітніх технологій у роботу судів сприяють стабільності та ефективності судової влади, що є критичним для підтримки верховенства права в умовах воєнного стану.

Функціональна взаємодія Державної судової адміністрації України (ДСА) з іншими суб'єктами реалізації державної політики у сфері правосуддя є критично важливою для забезпечення ефективності судової системи. Основними елементами цієї взаємодії є координація з Верховним Судом України, Радою суддів України та іншими органами судового самоврядування. ДСА виступає не лише як адміністративний координатор, а й як стратегічний учасник у прийнятті ключових управлінських рішень, що стосуються організації доступу до правосуддя, особливо в умовах воєнного стану. Адміністрація активно співпрацює з іншими органами системи правосуддя, забезпечуючи безперебійність судових процесів і належну підтримку для ефективної роботи судів у складних умовах.

Одним із важливих аспектів діяльності ДСА є впровадження сучасних інформаційних технологій, таких як Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, що сприяє збереженню цілісності даних і доступу

до судових матеріалів в режимі реального часу. В умовах обмеженого доступу до судових установ через бойові дії ці технології стають важливими для збереження функціональності судової системи. Технічна підтримка через цифрові платформи дозволяє мінімізувати адміністративні витрати, підвищити прозорість судових процесів і зменшити ризики людських помилок, що має особливе значення під час кризових ситуацій.

Особливим викликом для ДСА є забезпечення безпеки судових установ та учасників процесу в умовах збройної агресії. Хоча безпосередня охорона судів не входить у безпосередні повноваження ДСА, адміністрація бере активну участь у модернізації судових приміщень, закупівлі обладнання для контролю доступу та відеоспостереження. Це критично важливо для підтримання стабільності судової діяльності в умовах війни. Крім того, організація дистанційного судочинства та забезпечення інформаційної безпеки є важливими елементами стратегії забезпечення доступу до правосуддя, навіть при фізичних обмеженнях.

Реформування ДСА в умовах воєнного стану має стратегічне значення для підвищення ефективності та стабільності судової системи. Зокрема, впровадження нових технологій для автоматизації процесів, інтеграція міжнародних стандартів у національну правову систему та постійна адаптація організаційних структур є необхідними для забезпечення оперативності судових процесів і збереження незалежності суддів. Підвищення кваліфікації суддів та адміністративного персоналу, створення ефективних механізмів для організації дистанційних судових засідань і захисту суддів від зовнішніх загроз є важливими аспектами для збереження функціональної спроможності судової системи, що є основою забезпечення правосуддя в умовах екстремальних ситуацій.

Отже, на основі викладеного, роль Державної судової адміністрації України (ДСА) в системі реалізації державної політики у сфері правосуддя в умовах правового режиму воєнного стану набуває особливого значення. Адміністрація повинна забезпечити безперервність судового процесу через впровадження інноваційних технологій, адаптацію судових процедур до нових умов, а також забезпечення безпеки судових установ та їх працівників. Важливою складовою цього процесу є організація дистанційного судочинства, фінансова підтримка судів, створення умов для незалежності суддів, а також посилене співпраця з іншими органами державної влади для забезпечення стабільності та ефективності судової системи в умовах зовнішніх загроз.

Система функціонування ДСА включає кілька ключових напрямків. Зокрема, важливим є забезпечення безперервності судового процесу, що включає інтеграцію новітніх технологій для проведення судових засідань через відеоконференції, підтримку технічної інфраструктури судів і організацію дистанційного судочинства, що є критичним за обмежених ресурсів. Організаційне забезпечення судових органів також передбачає створення стабільних і безпечних умов для працівників судів, модернізацію інфраструктури та забезпечення належного кадрового забезпечення для ефективної роботи судових установ.

Фінансова підтримка та бюджетування судів у період воєнного стану є важливим елементом діяльності ДСА. Організація ефективного розподілу бю-

джетних коштів, особливо в умовах обмеженого фінансування, є критично важливою для підтримки безперервності судових процесів. Адаптація судової системи до умов воєнного стану вимагає перегляду існуючих процедур і стандартів роботи судів, включаючи розвиток механізмів для розгляду справ про воєнні злочини та удосконалення оперативного реагування на зміни в умовах безпеки.

Забезпечення інформаційної безпеки та співпраця з іншими державними органами є також невід'ємною частиною діяльності ДСА. Зокрема, захист судових даних, налаштування комунікаційних каналів між судовими органами та іншими інститутами влади, а також захист персональних даних учасників судового процесу сприяють стабільному функціонуванню судової системи в екстремальних умовах. ДСА має стратегію вдосконалення нормативно-правової бази для адаптації судових органів до нових реалій, що включає інтеграцію міжнародних стандартів прав людини та забезпечення доступу до правосуддя, навіть коли фізичний доступ до судів обмежений.

Таким чином, подальший розвиток ДСА України полягає в удосконаленні механізмів адміністративного забезпечення судів, створенні надійної інформаційної та технічної підтримки для суддів, а також у вдосконаленні нормативно-правової бази, яка регулює діяльність судової адміністрації в умовах воєнного стану, що включає не лише адміністративні функції, але й стратегічне планування фінансування та розвитку судової інфраструктури, що забезпечує доступ громадян до правосуддя, навіть у кризових умовах.

Список використаних джерел:

1. Лопушинський Т. А. Концептуальні засади визначення ролі державної судової адміністрації України у організаційному забезпеченні правосуддя. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2020. Том 24. С. 184–189.
2. Борко А. Л. Адміністративно-правове регулювання статусу і повноважень державної судової адміністрації України. *Форум права*. 2013 № 3. С. 53–59.
3. Татулич І. Ю. Комунікація із судом в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 151–154.
4. Kaniuka N. Trends and problems of e-justice enforcement in Ukraine. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2023. № 1. С. 95–101. doi: 10.61345/1339-7915.2023.1.13.
5. Рибалкін А., Седих Ю. Система судової влади в Україні та її роль у розбудові правової держави. *Молодий вчений*. 2021. № 5 (93). С. 334–337. doi: 10.32839/2304-5809/2021-5-93-64.